

Barbara Milewska-Ważbińska **Post mortem. Wizerunek Zygmunta Augusta w łacińskiej literaturze funeralnej**

Teksty źródłowe

Annales Stanislai Orichovii Okszii, wyd. T. Działyński, J. K. Żupański, Posnaniae 1854.

Corpus Inscriptionum Poloniae, t. 8, z. 1: Katedra krakowska na Wawelu, wyd. A. Perzanowska, Kraków 2002.

Głuchowski J., Ikones książąt i królów polskich, Kraków: w drukarni Łazarzowej, 1605.

Junius M., *Orationum ex historicis tam veteribus, quam recentioribus in eloquentiae studiosorum gratiam*, Argentinae: impensis Lasari Zetzneri, 1598.

Kirchner H., *Superioris aevi imperatorum, regum, electorum, ducum ac principum heroum curricula orationibus ac elogiis clarissimorum virorum comprehensa*, Marpurgi: Paulus Egenolphus, 1609.

Kłodziński M., *In obitum Sigismundi Augusti Jagellonis Regis Poloniae [...] oratio*, Bononiae: apud Joannem Roscium, 1574.

Kochanowski J., *Carmina Latina. Poezja łacińska, cz. 1: Fototypia i transkrypcja*, wyd. i wstęp Z. Głombiowska, Gdańsk 2008; cz. 3: Komentarz, oprac. Z. Głombiowska, Gdańsk 2013.

Kochanowski J., *Z łacińska śpiewa Słowian Muza*, przeł. L. Staff, Warszawa 1982.

Kromer M., *Polonia sive de origine et rebus gestis Polonorum libri XXX*, Coloniae Agrippinae: in officina Birckmannica, 1589.

Kronika Marcina Bielskiego, t. 2, wyd. K. J. Turowski, Sanok 1856.

Orzelski Ś., *Interregni Poloniae libri octo (1572–1576)*, wyd. E. Kuntze, Kraków 1917.

Pamiętnik książąt i królów polskich Sebastiana Fabiana Klonowica, [s.l., s.n.].

Petri Royzii Maurei Alcagnicensis *Carmina. Pars II: Carmina minora continens*, wyd. B. Kruczkiewicz, Cracoviae 1900.

Piskorzewski M. D., *Oratio in funere D. Sigismundi Augusti Regis Poloniae*, Cracoviae: in officina Matthaei Siebeneycher, 1574.

Schoneus A., *Odae III ad [...] Ioannem Zamoscium Regni Poloniae cancellarium*, Cracoviae: in officina Lazari, 1588.

Solikowski J. D., *In funere [...] Sigismundi Augusti Poloniae regis [...] oratio*, Cracouiae: in officina Nicolai Scharfenberger, 1574.

Starowolski S., *Monumenta Sarmatarum, viam universae carnis ingressorum*, Cracoviae: in Officina Viduae et Haeredum Francisci Caesarii, 1655.

Trzeciecki A., *Carmina. Wiersze łacińskie*, oprac. i przeł. J. Krókowski, Wrocław 1958.

Żółczyński J., *In funere Sigismundi Augusti regis Poloniae celebrato Neapoli [...] oratio atque praestantium virorum poemata*, Neapoli: apud Iosephum Cacchium, [1576].

Opracowania

Besala J., Zygmunt August i jego żony. Studium historyczno-obyczajowe, Poznań 2015.

Burke P., Individuality and Biography in the Renaissance, „The European Legacy” 2, 1997, nr 8, s. 1372–1382. <https://doi.org/10.1080/10848779708579855>

Cynarski S., Zygmunt August, Wrocław–Warszawa–Kraków 2004.

Cytowska M., Nowe uwagi o „Żywotach Królów Polskich” Klemensa Janickiego, w: Europejskie związki literatury polskiej, red. J. Z. Jakubowski, J. Kulczycka-Saloni, Z. Libera, Warszawa 1969, s. 77–88.

Dziechcińska H., Biografia, w: Słownik literatury staropolskiej (Średniowiecze, Renesans, Barok), red. T. Michałowska, przy udziale B. Otwinowskiej, E. Sarnowskiej-Temeriusz, Wrocław–Warszawa–Kraków 1990, s. 95–97.

Dziechcińska H., Biografistyka staropolska w latach 1476–1627 (kierunki i odmiany), Wrocław 1971.

Fischinger A., Santi Gucci, architekt i rzeźbiarz królewski XVI wieku, Kraków 1969.

Gawarecki W. H., Pamiętnik historyczny płocki, Warszawa 1828.

Gołąbek K., Zygmunt August we wspomnieniu Krzysztofa Radziwiłła „Pioruna”, w: Ecclesia – regnum – fontes. Studia z dziejów średniowiecza, red. S. Gawlas, K. Gołąbek, M. Janicki, R. Michałowski, M. Piber-Zbieranowska, P. Węcowski, Warszawa 2014, s. 287–295.

Grzęda M., Uwagi o sensie ideowym figury nagrobnej Zygmunta I Starego, w: Śmierć, pogrzeb i upamiętnienie władców w dawnej Polsce, red. H. Rajfura, P. Szewo, B. Świadek, M. Walczak, P. Węcowski, Warszawa 2020, s. 100–123. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323543749.pp.100-123>

Jakimowicz T., Temat historyczny w sztuce ostatnich Jagiellonów, Warszawa–Poznań 1985.

Jan Krasieński, w: Bibliografia literatury polskiej „Nowy Korbut”. Piśmiennictwo staropolskie. Hasła osobowe A–M, oprac. R. Pollak et al., t. 2, Warszawa 1964, s. 411–412.

Janicki M., Tabliczki trumienne i epitafia na sarkofagach królewskich (1519–1596), „Studia Waweliana” 8, 1999, s. 149–164.

Janowski P. J., Ceremonie żałobne po śmierci ostatnich dwóch Jagiellonów zorganizowane poza granicami Polski, w: Zygmunt II August i kultura jego czasów. W pięćsetlecie urodzin ostatniego Jagiellona na polsko-litewskim tronie, red. R. Rusnak, Warszawa 2022, s. 371–386. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323556664.pp.371-392>

Juszyński H., Dykcyonarz poetów polskich, t. 1, Kraków 1820.

Kosman M., Zygmunt August w opinii współczesnych i potomnych, „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej” 1982, nr 19, s. 19–76.

Kot S., Z dziejów propagandy polskiej w wieku XVI. Dyplomaci polscy w Neapolu, Kraków 1928.

Kotarski E., Publicystyka Jana Dymitra Solikowskiego, Toruń 1970.

Kozakiewiczowie H. i S., Renesans w Polsce, Warszawa 1976.

Malinowska J., Twórczość poetycka Piotra Roizjusza 1506–1571. Studium historycznoliterackie, Lublin 2001.

Nowak-Dłużewski J., Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Czasy Zygmunto-wskie, Warszawa 1966.

Pelc J., Kochanowski: szczyt renesansu w literaturze polskiej, Warszawa 2001.

Quattrucci M., Arcucci Giovanni Battista, w: Dizionario Biografico degli Italiani, t. 4, 1962, [https://www.treccani.it/enciclopedia/giovanni-battista-arcucci_\(Dizionario-Biografico\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/giovanni-battista-arcucci_(Dizionario-Biografico)/) (dostęp: 24 IV 2021)

Raczyński E., Gabinet medalów polskich oraz tych, które się dziejów Polski tyczą: począwszy od najdawniejszych aż do końca panowania Jana III (1513–1696), t. 1, Wrocław 1838.

Sucheni-Grabowska A., Zygmunt August – król polski i wielki książę litewski 1520–1562, Warszawa 1996.

Szostek T., Różne oblicza króla, ostatniego z rodu Jagiellonów, „Classica Wratislaviensia” 28, 2008, s. 113–122.

Szpaczyński P., Porównanie Zygmunta III z Zygmuntem II Augustem, „In Gremium. Studia nad Historią, Kulturą i Polityką” 12, 2018, s. 261–285.

Zabłocki S., Polsko-łacińskie epicedium renesansowe na tle europejskim, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968.

Żychliński T., Złota księga szlachty polskiej, z. 12, Poznań 1890.

Aleksandra Oszcęda **Czy Maciej Strykowski napisał treny dla Zygmunta Augusta? Pewniki i possibilia**

Teksty źródłowe

Bazylik C., Napis na grobie zacnego szlachcica Pawła Secygniowskiego, Brześć Litewski 1570.

Białobrzęski M., Kazanie na pogrzebie Zygmunta Augusta, w: Kazania funeralne, wyd. i oprac. K. Panuś, M. Skwara, Kraków 2014 (Kazania w Kulturze Polskiej, 2).

Głuchowski J., Interregnum [...] do wszystkich stanów Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego 1572, po śmierci najjaśniejszego księcia Zygmunta Augusta, z łaski Bożej króla polskiego [...] wydane, w: Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia, wyd. J. Czubek, Kraków 1906, s. 9–23.

In funere Sigismundi Augusti Regis Poloniae celebrato Neapoli [...] oratio atque praestantium virorum poemata, Neapoli [1576].

Janicki K., Carmina. Dzieła wszystkie, wyd. J. Krókowski, przeł. E. Jędrkiewicz, koment. J. Mosdorf, Wrocław 1966 (Biblioteka Pisarzy Polskich, B, 15).

Kazania funeralne, wyd. i oprac. K. Panuś, M. Skwara, Kraków 2014 (Kazania w Kulturze Polskiej, 2).

Króla polskiego żegnanie z Królestwem Polskim, w: Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia, wyd. J. Czubek, Kraków 1906, s. 3–4.

Napis nad grobem zacnej królowej Barbary Radziwiłłówny [...], Kraków 1558.

Okuń K., Pieśń o tymże świętej pamięci królu, w tym roku którego umarł złożona, w: idem, Chwały Zygmunta Augusta króla [...] teraz nowo na światło wydane, Kraków 1609, k. Giiiv–[G4]v.

Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia, wyd. J. Czubek, Kraków 1906.

Solikowski J. D., In funere [...] Sigismundi Augusti Poloniae regis [...] oratio, Cracoviae 1574.

Strykowski M., Goniec Cnoty, Kraków 1574.

Strykowski M., Kronika polska, litewska, żmodzka i wszystkiej Rusi, Królewiec 1582.

Strykowski M., Napis na grobie Jaśnie Wielmożnego Pana Grehora Chodkiewica, pana wileńskiego, najwyższego hetmana Wielkiego Księstwa Litewskiego etc., który też ku sławnym dzielnościom pocziwego ślachcica pobudzić może, w: idem, Goniec Cnoty, Kraków 1574, k. Xiiv–[X4]r.

Strykowski M., O początkach, wywodach, dzielnościach, sprawach rycerskich i domowych sławnego narodu litewskiego, żemojdzkiego i ruskiego [...], oprac. J. Radziszewska, Warszawa 1978.

Sumptus funeris et sepulture Serenissimi et Potentissimi [...] Sigismundi Augusti Dei gratia Regis Poloniae, Magni Ducis Litwaniae..., BOss, sygn. 97, 89/II.

Trzeciecki A., Dzieła wszystkie, t. 1: Carmina / Wiersze łacińskie, oprac., przeł. i wstęp J. Krókowski, Wrocław 1958 (Biblioteka Pisarzy Polskich, B, 8).

[Trzeciecki A. ?], Pieśń o śmierci króla Jego Miłości starego Zygmunta Pierwszego, w: idem, Dzieła wszystkie, t. 2: Pisma polskie, cz. 1: Wstęp, teksty, objaśnienia, indeks wyrazów i form, oprac. S. Bąk, oprac. muzykologiczne Z. M. Szwejkowski, Wrocław 1961, s. 229–234 (Biblioteka Pisarzy Polskich, B, 9).

Opracowania

Banasiowa T., Tren polityczny i funeralny w poezji polskiej lat 1580–1630, Katowice 1997.

Biedrzycka A., Wojtkowiak Z., Maciej Strykowski, w: PSB, t. 44, Warszawa 2006–2007, s. 537.

Cynarski S., Zygmunt August, Wrocław 1988.

Dmitruk S., Grzegorz Chodkiewicz (ok. 1520–1572), kasztelan wileński i hetman najwyższy Wielkiego Księstwa Litewskiego, „Białoruskie Zeszyty Historyczne” 34, 2005, s. 5–18.

Ferenc M., Dwór Zygmunta Augusta. Organizacja i ludzie, Oświęcim 2014.

Ferenc M., Nieznane artykuły hetmańskie Hrehorego Chodkiewicza, w: Sigismundus Augustus Rex. Studia i szkice z dziejów panowania ostatniego Jagiellona, red. A. Januszek-Sieradzka, Sandomierz 2010, s. 167–179.

Gładysz A., Wojskowe osiągnięcia Zygmunta Augusta. Próba oceny, w: Sigismundus Augustus Rex. Studia i szkice z dziejów panowania ostatniego Jagiellona, red. A. Januszek-Sieradzka, Sandomierz 2010, s. 149–166.

Gruchała J. S., Mikołaj Rej i „czarna sztuka”, w: Mikołaj Rej z Nagłowic. W pięćsetną rocznicę urodzin, red. W. Kowalski, Kielce 2005, s. 93–104.

Grześkowiak R., Cmentarz jednego nagrobka. Geneza i dzieje recepcji funeralnego czterowersu Hieronima Morsztyna, w: idem, Dialogi dzieł dawnych, Gdańsk 2018, s. 39–67.

Grześkowiak R., Z dziejów poetyckiej recepcji rycin do „Tryumfów” Petrarcki: Mikołaj Rej, Maciej Strykowski, Stanisław Witkowski, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce” 64, 2020, s. 7–33.

<https://doi.org/10.12775/OiRwP.2020.01>

Kaczmarek M., Nad „biegiem małym żywota” Macieja Strykowskiego, „Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. Filologia Polska” 13, 1975, s. 59–66.

Kapełuś H., Stanisław z Bochnie, kleryka królewski, red. nauk. J. Krzyżanowski, Wrocław 1964.

Kochan A., „Żwierciadło” Mikołaja Reja. Studium o utworze, Wrocław 2003.

Kocot A., Artyści „czarnej sztuki”. Typografia druków Floriana Unglera i Macieja Wirzbięty, Kraków 2015 (Bibliotheca Iagellonica. Fontes et Studia, 26).

Korolko M., Seminarium Rzeczypospolitej Królestwa Polskiego. Humanieści w kancelarii królewskiej Zygmunta Augusta, Warszawa 1991.

Kot S., Nieznany poeta polski XVI wieku, „Zeitschrift für Slavische Philologie” 25, 1956, nr 1, s. 113–150.

Krzywy R., Renesansowe poematy autobiograficzne Klemensa Janicjusza i Macieja Strykowskiego wobec wzorca owidiańskiego (TRISTIA IV,10), w: Owidiusz: twórczość, recepcja, legenda, red. B. Milewska-Ważbińska, J. Domański, Warszawa 2006, s. 229–239.

Krzywy R., Sztuka wyborów i dar inwencji. Studium o strukturze gatunkowej poematów Jana Kochanowskiego, Warszawa 2008.

Krzywy R., Wstęp, w: J. Głuchowski, Wtargnienie w moskiewski kraj Mikołaja Radziwiłła w roku 1568, oprac. R. Krzywy, Warszawa 2017, s. 5–39.

Kutarski J., „Interregnum” ks. Jana Głuchowskiego – poemat z czasów pierwszego bezkrólewia 1572 wydany. Szkic literacko-historyczny, Jarosław 1912.

Nowak-Dłużewski J., Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Czasy zygmunto-wskie, Warszawa 1966.

Nowak-Dłużewski J., Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Pierwsi królowie elekcyjni, Warszawa 1969.

Nowicka-Jeżowa A., Pieśni czasu śmierci. Studium z historii duchowości XVI–XVIII wieku, Lublin 1992.

Obremski K., Panegiryczna sztuka postaciowania: August II Mocny, Toruń 2003.

Oszczęda A., Macieja Strykowskiego „Napis na grobie... Grehora Chodkiewica” i jego wzór. Edycja tekstów i bilans powiązań, „Meluzyna” 7, 2021, 2(15), s. 49–69.

Oszczęda A., Z kroniki do sylwy. Wokół problemów rękopisu i druku w początkach XVII wieku. Część 2: Wiersz Macieja Strykowskiego w lwowskim rękopisie Ossolineum, „Pamiętnik Literacki” 2013, nr 3, s. 235–236. <https://doi.org/10.18318/pl.2013.3.14>

Pelc J., Słowo obraz. Na pograniczu literatury i sztuk plastycznych, Kraków 2002.

Radziszewska J., Maciej Strykowski. Historyk-poeta z epoki Odrodzenia, Katowice 1978.

Rećko J., Literackie epitafium barokowe. Geneza i teoria gatunku, Zielona Góra 1992.

Rećko J., W kręgu poezji nagrobkowej polskiego baroku, Zielona Góra 1994.

Sigismundus Augustus Rex. Studia i szkice z dziejów panowania ostatniego Jagiellona, red. A. Januszek- Sieradzka, Sandomierz 2010.

Stankiewicz E., Maciej Wirzbięta – wydawca Reja, w: Mikołaj Rej w czterechsetlecie śmierci, red. T. Bieńkowski, J. Pelc, K. Pisarkowa, Wrocław 1971 (Studia Staropolskie, 30), s. 257–268.

Szczerbicka-Ślęk L., Duma staropolska. Z dziejów poezji melicznej, Wrocław 1964.

Szczerbicka-Ślęk L., „Treny” Jana Kochanowskiego w świetle estetyki recepcji i oddziaływania, „Pamiętnik Literacki” 1973, nr 4, s. 3–22.

Ślękowska L., Utwory Mikołaja Reja w wydaniach Macieja Wirzbięty, w: Mikołaj Rej. W pięćsetlecie urodzin. Studia literaturoznawcze, red. J. Sokolski, M. Cieński, A. Kochan, Wrocław 2007, s. 68–75.

Trościński G., „Skarga umierającego” w bernardyńskim rękopisie Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu, „Pamiętnik Literacki” 2011, nr 4, s. 151–163.

Urban-Godziek G., Elegia renesansowa. Przemiany gatunku w Polsce i w Europie, Kraków 2005.

Wilgosiewicz-Skutecka R., Komu było dedykowane dzieło Gwagnina „Sarmatiae Europaeae descriptio”? – rozwiązanie zagadki znanego polonicum XVI w., „Biblioteka” 11, 2007, s. 11–28.
<https://doi.org/10.14746/b.2007.11.1>

Witczak T., Studia nad twórczością Mikołaja Reja, Warszawa–Poznań 1975.

Wojtkowiak Z., Aleksander Gwagnin i Maciej Strykowski – dwaj autorzy jednego dzieła, Poznań 2014.

Wojtkowiak Z., Dziejopis w cieniu koryfeusza (mało znany utwór Macieja Strykowskiego), „Lithuano-Slavica Posnaniensia. Studia Historica” 13, 2008, s. 295–325.

Wojtkowiak Z., Maciej Strykowski – dziejopis Wielkiego Księstwa Litewskiego, Poznań 1990.

Wojtkowiak Z., Odnaleziony tekst Macieja Strykowskiego o bitwie z Moskwą 1564 roku i inne rewelacje w zbiorach rosyjskich i nie tylko, Poznań 2010.

Wydra W., Polskie pieśni średniowieczne. Studia o tekstach, Warszawa 2003.

Zabłocki S., Polsko-łacińskie epicedium renesansowe na tle europejskim, Wrocław 1968.

Mariola Jarczykowa **Legenda Zygmunta Augusta i jego żony Barbary w birżańskiej linii Radziwiłłów**

Teksty źródłowe

Bajewski F., Chorea bini solis et lunae aulae et ecclesiae in [...] nuptiis [...] Janussi Radivil [...] et Mariae, [b.m.] 1645.

Samuel Dowgird z Pogowia, Genealogia albo krótkie opisanie Wielkich Książąt Litewskich i ich wielkich a mężnych spraw wojennych uczynione niegdyś przez Matysa Strykowskiego a teraz odnowione i znowu na świat wydane, wyd. R. Witkowski, Z Wojtkowiak, Poznań 2004.

„Fragmenta listów A[nno] 1633 Pana Kochlewskiego do Księcia J[ego] M[i]łości Krzysztofa Radziwiłła pisanych”, BOss, rkps 1850.

„Genealogia Książąt Ich M[i]łości Panów Radziwiłłów krótko opisana”, AGAD, AR, dz. II, ks. 63.

Kochanowski J., Epitalamium na wesele Ich M. pana Jego M. Krzysztofa Radziwiłła [...] i Jej M. księżny Katarzyny Ostrogskiej, w: idem, *Dzieła polskie*, t. 2, oprac. J. Krzyżanowski, wyd. 8, Warszawa 1976.

Radziwiłł K., Najjaśniejszemu Panu, a Panu Władysławowi Zygmuntowi, z łaski Bożej obranemu królowi polskiemu, w: *Biblia święta, to jest Księgi Starego i Nowego Przymierza z żydowskiego i greckiego języka na polski wiernie przetłumaczona*, Gdańsk: druk. A. Hünefelda, 1632.

„Spisanie rzeczy Książęcia Jego M[ie]łości kunstkamerowych w Lubczu”, AGAD, AR, dz. XXVI, ks. 64.

Walerian Gorzycki [Wiersze żałobne], oprac. M. Jarczykowa, „Napis” 22, 2016, nr 3(40), s. 204–215.

Wituński A., Tiara wieczności Jaśnie Oświeconej Ks[ie]żny Katarzyny z Potoka Radziwiłłowej [...] w skarbcu pogrzebowym w kościele katedralnym wileńskim na kazaniu prezentowana, Wilno: Drukarnia Akademicka, [1643].

Żywot Jaśnie Oświeconego księcia Bogusława Radziwiłła, wyd. A. Popliński, Poznań–Trzemeszno 1840.

Opracowania

Antoniewicz M., *Protoplaści książąt Radziwiłłów. Dzieje mitu i meandry historiografii*, Warszawa 2011.

Augustyniak U., *Dwór i klientela Krzysztofa Radziwiłła (1585–1640). Mechanizmy patronatu*, Warszawa 2001.

Bartoszewicz K., *Radziwiłłowie*, Warszawa 1928.

Bogucka M., *Barbara Radziwiłłówna*, w: *Życiorysy historyczne, literackie, legendarne*, red. Z. Stefanowska, J. Tazbir, Warszawa 1980, s. 67–88.

Cynarski S., *Zygmunt August*, Wrocław 1988.

Čiurinkas M., *Biografie Radziwiłłów a biografistyka Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVII wieku*, w: *Radziwiłłowie. Obrazy literackie, biografie, świadectwa historyczne*, red. K. Stępnik, Lublin 2003, s. 101–108.

Ferenc M., *Mikołaj Radziwiłł „Rudy” (ok. 1515–1584). Działalność polityczna i wojskowa*, Kraków 2008.

Fesser D., *Współczesna legenda Barbary Radziwiłłówny*, w: *Świat bliski i świat daleki w staropolskich przestrzeniach*, red. M. Jarczykowa, B. Mazurkova, z udziałem S. P. Dąbrowskiego, Katowice 2015, s. 267–284.

Jarczykowa M., *Dedykacje Radziwiłłów dla rodziny królewskiej w staropolskich wydaniach Biblii*, w: *Patronka filologii. Rola Biblii w rozwoju edytorstwa, badań językoznawczych i translatorskich*, red. D. Muszytowska, Warszawa 2015, s. 87–104.

Jarczykowa M., *Kontakty Kaspra Dornaviusa (1577–1631) z birzańskim dworem Radziwiłłów*, w: *Z historii kultury staropolskiej. Studia ofiarowane Urszuli Augustyniak*, red. A. Bartoszewicz, A. Karpiński, M. Ptaszyński, A. Zakrzewski, Warszawa 2020, s. 333–347.

<https://doi.org/10.31338/uw.9788323542247.pp.333-348>

Jarczykowa M., *Przy pogrzebach rzeczy i rytmy. Funeralia Radziwiłłowskie z XVII wieku*, Katowice 2012.

Kuchowicz Z., Barbara Radziwiłłówna, Łódź 1989.

Lulewicz H., Rysiński (Risinius Sarmata, Pantherus) Salomon, w: PSB, t. 33, Wrocław 1991–1992, s. 553–557.

Niedźwiedz J., Nieśmiertelne teatra sławy. Teoria i praktyka twórczości panegirycznej na Litwie w XVII – XVIII w., Kraków 2003.

Płaza S., Wielkie bezkrólewia, Kraków 1988.

Ragauskienė R., Śmierci nie udało się pokonać. Historia biologiczna książąt Radziwiłłów na Birżach i Dubinkach (koniec XV wieku – XVII wiek), przeł. I. Masojć, R. Narunie, Kraków 2020.

<https://doi.org/10.12797/9788381386241>

Ragauskienė R., Barbora Radvilaitė, Vilnius 1999.

„Spisek orleański” w latach 1626–1628, oprac., wstęp i przyp. U. Augustyniak, W. Sokołowski, Warszawa 1990.

Sulerzyska T., Inwentarz galerii obrazów Radziwiłłów z XVII w., „Biuletyn Historii Sztuki” 23, 1961, nr 3, s. 267–284.

Trumpas pasakojimas apie garsiuosius šviesiausiojo didiko, Biržų ir Dubingių kunigaikščio Kristupo Radvilos žygius, oprac. przekł. z łaciny, koment. i wstęp S. Narbutas, Vilnius 2000.

Wasilewski T., Radziwiłł Janusz h. Trąby (1612–1655), w: PSB, t. 32, Wrocław 1987, s. 208–215.

Michał Kuran Czesy Zygmunta Augusta jako złoty wiek polskich dziejów (wybrane przykłady z drugiej połowy XVI i pierwszej połowy XVII w.)

Teksty źródłowe

Białobrzeski M., Kazanie przez autora tejże Postylle uczynione na pogrzebie świętej pamięci zacnego Zygmunta Augusta, z domu Jagiełłów ostatniego króla polskiego i wielkiego księcia litewskiego, w: idem, Postylle albo wykładu świętych ewangelij od Wielkiejnocy do Adwentu część wtóra, Kraków: w drukarni Łazarzowej, 1581.

Bielski J., Kronika polska Marcina Bielskiego przez [...] syna jego wydana, Kraków: drukarnia Jakuba Siebeneichera, 1597.

Bielski J. SJ, Widok Królestwa Polskiego [...], Poznań 1763.

Głuchowski J., Ikones książąt i królów polskich. Reprodukacja fototypiczna wydania z 1605 r., przyg. do dr. i wstęp B. Górski, Wrocław 1979.

Górnicki Ł., Dzieje w Koronie Polskiej z przytoczeniem niektórych postronnych rzeczy od roku 1538 aż do roku 1572, w: idem, Pisma, t. 2, oprac. R. Pollak, Warszawa 1961, s. 563–719.

Grochowski S., August Jagiełło wzbudzony, Kraków: w Drukarniej Jakuba Siebeneichera, 1603.

Grochowski S., Kaliopea słowieńska Zygmunтови III na stolicę polską wstępującemu, Kraków: Jakub Siebeneicher, 1587.

Guagnini A., *Sarmatiae Evropeae descriptio, quae Regnum Poloniae, Lituaniam, Samogitiam [...] partem complectitur*, Cracoviae: typis Mathiae Wirzbietae, [1574–1578].

Gwagnin A., *Kronika Sarmacyjnej europejskiej*, Kraków: drukarnia Mikołaja Loba, 1611.

Karnkowski S., *Fama posthuma divi Sigismundi Augusti regis Poloniae. Pace belloque semper Augusti. Oratione publica [...] et Responsio Dominici Francisci Krasinski [...]*, [Gedanii: Jakob Rhode, b.d.].

Kazania funeralne, wyd. i oprac. K. Panuś, M. Skwara, Kraków 2014.

Klonowic S. F., *Pamiętnik królów i książąt polskich*, [b.m. i d.].

Kmita J. A., *Żywoty królów polskich*, Kraków: drukarnia Mikołaja Scharfenbergera, 1591.

Kochan Wolski A., *Reges et principes Regni Poloniae*, [b.m. i d.],
<http://repcyfr.pl/dlibra/doccontent?id=802&dirids=1> (dostęp: 3 IV 2021).

Okuń K., *Chwały Zygmunta Augusta króla [...] teraz nowo na światło wydane*, Kraków 1609.

Owidiusz, *Metamorfozy*, przeł. A. Kamieńska, S. Stabryła, oprac. S. Stabryła, wyd. 2 zm., Wrocław 1995.

Paszkowski M., *Chorągiew sauromacka w Wołoszech*, w: idem, *Utwory okolicznościowe*, cz. 2, oprac. M. Kuran przy udziale R. Krzywego, Warszawa 2017, s. 151–167.

Paszkowski M., *Podole utrapione*, w: idem, *Utwory okolicznościowe*, cz. 2, oprac. M. Kuran przy udziale R. Krzywego, Warszawa 2017, s. 81–100.

Paszkowski M., *Ukraina od Tatar utrapiona książąt i panów pogranicznych o ratunek z żalonym lamentem prosi*, w: idem, *Utwory okolicznościowe*, cz. 1, oprac. M. Kuran przy udziale R. Krzywego, Warszawa 2017, s. 51–77.

Piskorzewski M. D., *Oratio in funere D. Sigismundi Augusti regis Poloniae [...]*, Cracoviae: In Officina Mathei Siebeneicher, [1574].

Postylla polska, to jest lekcyjne, epistoły i ewangelije przez cały rok, Kraków 1577.

Rej M., *Żwierzyniec*, w: idem, *Wybór pism, wstęp i oprac. A. Kochan*, wyd. 2 popr., Wrocław 2015.

Solikowski J. D., *In funere D. Sigismundi Augusti Poloniae regis, Magni Ducis Lituaniae, etc. oratio*, Cracoviae 1574.

Strykowski M., *Goniec Cnoty*, Kraków 1574.

Śmieszkowic W., *Xenivm votivvm regi potentissimo Vladislao IV, Moschorum perduellium vindici [...]* D.D.D. M. Lavrentivs Smieszkowic [...] sub exordium anni Domini 1634, Cracoviae 1634.

Tryumf i winszowanie najjaśniejszemu i niezwykłemu Władysławowi IV, z łaski Bożej królowi polskiemu [...] w Moskwie ze wszystkim koronnym rycerstwem, szczęśliwie dokazującemu, Kraków 1633.

Twardowski S., *Pałac Leszczyński*, wyd. R. Krzywy, Warszawa 2002.

Twardowski S., *Przeważna legacja Krzysztofa Zbaraskiego od Zygmunta III do sołtana Mustafy*, wyd. R. Krzywy, Warszawa 2000.

Twardowski S., *Satyr na twarz Rzeczypospolitej*, wpraw. i oprac. S. Baczewski, Lublin 2007.

Twardowski S., Władysław IV, król polski i szwedzki, wyd. R. Krzywy, Warszawa 2012.

Twardowski S., Wojna domowa z Kozaki i Tatary, z Moskwą, potem Szwedami i z Węgry przez lat dwanaście tocząca się dotąd, Kraków 1660.

Varsevicius Ch., Speculum analogiae et metamorphosis aliquot magnatum. Hoc est: Caesarum, regum et maximorum principum, unius et eiusdem partim generis et nominis; partim etiam imperii ac dominatoris Vitarum Parallelarum libri duo, Francoforti: apud Wolfgangum Richterum, sumptibus Nicolai Steinii, 1607.

Zawacki T., Porządek i rozrodzenie książąt i królów polskich, Kraków: u dziedziców Jakuba Siebeneychera, 1613.

Zbylitowski A., Epitalamium na wesele Jaśnie Oświeconemu Panu, Zygmuntowi III, w: idem, Wiersze zebrane, wstęp, wyd. tekstów pol. i koment. A. Kochan, przeł. i oprac. Tekstów łac. E. Żybert-Pruchnicka, Warszawa 2018, s. 61–83.

Zbylitowski A., Wieśniak, w: idem, Wiersze zebrane, wstęp, wyd. tekstów pol. i koment. A. Kochan, przeł. i oprac. tekstów łac. E. Żybert-Pruchnicka, Warszawa 2018, s. 189–214.

Zbylitowski A., Witanie króla nowego. Zygmunta III, w: idem, Wiersze zebrane, wstęp, wyd. tekstów pol. i koment. A. Kochan, przeł. i oprac. tekstów łac. E. Żybert-Pruchnicka, Warszawa 2018, s. 61–83.

Opracowania

Augustyniak U., Informacja i propaganda w Polsce za Zygmunta III, Warszawa 1981.

Krzywy R., Komentarze, w: S. Twardowski, Pałac Leszczyński, wyd. R. Krzywy, Warszawa 2002, s. 73–119.

Krzywy R., „Reges et principes Regni Poloniae” Adriana Kochana Wolskiego jako przykład wierszowanego katalogu władców, „Acta Sueco-Polonica” 2001–2002, nr 10/11, s. 95–119.

Kuran M., Relacje o zdobyciu Smoleńska w 1611 roku – konwencje literackie i funkcje komunikacyjne, „Senoji Liteuvos literatūra” 32, 2011: Istoriniai mūšiai senojoje Lietuvos raštijoje: nuo Livonijos karo iki XVIII a., s. 57–80.

Nowa księga przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich, t. 3, w oparciu o dzieło Samuela Adalberga oprac. zespół red. pod kier. J. Krzyżanowskiego, Warszawa 1972.

Oszczęda A., Poeta Wazów. Studia o okolicznościowej poezji politycznej Stanisława Grochowskiego (1542–1612), Wrocław 1999.

Oszczęda A., Sztuka literackiej polemiki. „August Jagiełło wzbudzony” Stanisława Grochowskiego, „Pamiętnik Literacki” 85, 1994, nr 3, s. 3–13.

Ślękowa L., „Przeszłych wieków sprawy” jako przedmiot poetyckiego przedstawienia w literaturze XVI wieku, w: Dawna świadomość historyczna w Polsce, Czechach i Słowacji. Prace Polsko-Czechosłowackiej Komisji Historycznej, red. R. Heck, Wrocław 1978, s. 83–101.

Śnieżko D., Mit wieku złotego w literaturze polskiego renesansu. Warianty – wzory – zastosowania, Warszawa 1996.

Wierzbowski T., Krzysztof Warszewicki 1543–1603 i jego dzieła, Warszawa 1887.

Piotr Kąkol **Zygmunt August – ideał władcy w tragedii Józefa Wybickiego**

Teksty źródłowe

Archiwum Wybickiego, t. 1: 1768–1801, zebr. i wyd. A. M. Skałkowski, Gdańsk 1948.

Dramaty Józefa Wybickiego, t. 1, oprac. zespół pod kier. I. Kadulskiej, Gdańsk 2013.

Feliński A., Barbara Radziwiłłówna, Kraków 1820.

Polska tragedia neoklasycystyczna, wybór i oprac. D. Ratajczak, Wrocław 1988.

Wężyk F., Barbara Radziwiłłówna, Kraków 1822.

Wybicki J., Do Czytelnika, w: Dramaty Józefa Wybickiego, t. 1, oprac. zespół pod kier. I. Kadulskiej, Gdańsk 2013, s. 83–88.

Wybicki J., Zygmunt August. Tragedia oryginalna w pięciu aktach, przyg. do dr. i przyp. M. Richert, w: Dramaty Józefa Wybickiego, t. 1, oprac. zespół pod kier. I. Kadulskiej, Gdańsk 2013, s. 79–200.

Zbiór rytmów przez wierszopisów żyjących lub naszego wieku zeszytych pisanych, Warszawa 1754.

Opracowania

Bartkiewicz K., Obraz dziejów ojczystych w świadomości historycznej w Polsce doby oświecenia, Poznań 1979.

Bogucka M., Bona Sforza, Warszawa 1989.

Chachaj M., Dramy i tragedie historyczne Juliana Ursyna Niemcewicza, Lublin 2007.

Cynarski S., Zygmunt August, Wrocław 1988.

Dramat staropolski od początków do powstania sceny narodowej. Bibliografia, t. 1: Teksty dramatyczne drukiem wydane do r. 1765, oprac. zespół pod kier. W. Korotaja, Wrocław 1965.

Europejskie związki dawnego teatru szkolnego i europejska wspólnota dawnych kalendarzy, red. I. Kadulska, Gdańsk 2003.

Gambacorta L., Trzy libretta Metastasia w polskim przekładzie Józefa Andrzeja Załuskiego, „Pamiętnik Literacki” 80, 1989, nr 3, s. 193–203.

Goliński Z., Kalendarz życia i twórczości Ignacego Krasickiego, 1, przyg. do dr. i wstęp M. Górski, Poznań 2011. <https://doi.org/10.12775/SE.2011.011>

Grabski A. F., Myśl historyczna polskiego oświecenia, Warszawa 1976.

Grześkowiak-Krwawicz A., Wybicki a wolność, w: Nuta wolności w pismach i działalności Józefa Wybickiego, red. I. Kadulska, P. Kąkol, J. Włodarski, Gdańsk 2013, s. 45–58.

Januszek-Sieradzka A., Królowa Barbara Radziwiłłówna w dworskim mikroświecie, Lublin 2017.

Józef Wybicki. Księga zbiorowa, red. A. Bukowski, Gdańsk 1975.

Kadulska I., Wprowadzenie do lektury, w: Dramaty Józefa Wybickiego, t. 1, oprac. zespół pod kier. I. Kadulskiej, Gdańsk 2013, s. 7–76.

Kaleta R., Wstęp, w: J. Wybicki, *Utwory dramatyczne, wyb., oprac. i wstęp R. Kaleta*, Warszawa 1963, s. 5–76.

Kosienkowska H., Ignacy Jaksa Bykowski – pisarz zapoznany, „*Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F*” 33/34, 1978/1979, s. 167–189.

Kostkiewiczowa T., *Polski wiek święteł. Obszary swoistości*, Wrocław 2002.

Kuchowicz Z., *Barbara Radziwiłłówna*, Łódź 1976.

Majerowa J., Wstęp, w: W. Rzewuski, *Tragedie i komedie, oprac. i wstęp J. Majerowa*, Warszawa 1962, s. 5–38.

Maksimowicz K., *W sprawie Collegium Varsaviense ojców teatynów*, w: *Europejskie związki dawnego teatru szkolnego i europejska wspólnota dawnych kalendarzy*, red. I. Kadulski, Gdańsk 2003, s. 91–98.

Niewiara A., *Wyobrażenia o narodach w pamiętnikach i dziennikach z XVI–XIX wieku*, Katowice 2000.

Nuta wolności w pismach i działalności Józefa Wybickiego, red. I. Kadulski, P. Kąkol, J. Włodarski, Gdańsk 2013.

Pawłowiczowa J., *Teoria i krytyka*, w: *Teatr Narodowy 1765–1795*, red. J. Kott, Warszawa 1967, s. 69–330.

Rabowicz E., *Józef Wybicki – literat*, w: *Józef Wybicki. Księga zbiorowa*, red. A. Bukowski, Gdańsk 1975, s. 79–107.

Ratajczakowa D., *Komedia oświeconych 1752–1795*, Warszawa 1993.

Ratajczak D., Wstęp, w: *Polska tragedia neoklasykistyczna, wybór i oprac. eadem*, Wrocław 1988, s. III–CLXIX.

Słownik literatury polskiego oświecenia, red. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 1991.

Sucheni-Grabowska A., *Zygmunt August – król polski i wielki książę litewski 1520–1562*, Kraków 2010.

Teatr Narodowy 1765–1795, red. J. Kott, Warszawa 1967.

Werner M., *L'immagine di Bona Sforza nella letteratura teatrale polacca*, „*Fabrica Litterarum Polono-Italica*” 2020, nr 1(2), s. 53–64. <https://doi.org/10.31261/FLPI.2020.02.04>

Wołoszyńska Z., *Komedia*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 1991, s. 224–233.

Wołoszyńska Z., *Tragedia*, w: *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 1991, s. 635–641.

Igor Barkowski **Historyka-poety uwagi nad spuścizną po przodkach.
Portret charakterologiczny Zygmunta II Augusta oraz ocena rządów jego
dynastii w porzbirowej historiografii – kolejna próba lektury Śpiewów
historycznych Juliana Ursyna Niemcewicza**

Teksty źródłowe

Antologia poezji polsko-łacińskiej 1470–1543, wstęp i oprac. A. Jelicz, Szczecin 1985.

Bandtkie J. S., Krótkie wyobrażenie dziejów Królestwa Polskiego w dwóch [sic!] tomach, Wrocław 1810.

Bielski S., Pieśni narodowe z różnych autorów polskich zebrane, Warszawa 1812.

Bogurodzica, oprac. J. Woronczak, wstęp językoznawczy E. Ostrowska, oprac. Muzykologiczne H. Feicht, Wrocław 1962.

Kochanowski J., Poematy okolicznościowe, oprac. R. Krzywy, Warszawa 2018.

Kubiak Z., Medytacje Janicjusza, Warszawa 1993.

Niemcewicz J. U., Mowy sejmowe 1788–1792, oprac. A. Czaja, Warszawa 2011.

Niemcewicz J. U., Podróże po Ameryce 1797–1807, wyd., wstęp i objaśn. A. Wellman-Zalewska, Wrocław 1959.

Niemcewicz J. U., Śpiewy historyczne z muzyką i rycinami, Warszawa 1819.

Zbiór pamiętników historycznych o dawnej Polsce [...] przez J.U. Niemcewicza, t. 1, wyd. nowe J. N. Bobrowicz, Lipsk 1838.

Opracowania

Abramowicz A., J. U. Niemcewicz, czas i model etnologiczny, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 34, 1989, nr 1, s. 105–116.

Braudy L., Gibbon: historia powszechna i kształtująca się osobowość, przeł. J. Lekczyńska, „Pamiętnik Literacki” 75, 1984, nr 3, s. 319–363.

Chachaj M., Dramy i tragedie historyczne Juliana Ursyna Niemcewicza, Lublin 2007.

Grabski A. F., Adam Naruszewicz jako historyk, „Wiek Oświecenia” 13, 1998, s. 11–55.

Grabski A. F., Myśl historyczna polskiego oświecenia, Warszawa 1976.

Kraushar A., Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk 1800–1832. Monografia historyczna osnuta na źródłach archiwalnych, ks. 2, t. 1: Czasy Księstwa Warszawskiego 1807–1815, Kraków–Warszawa 1901.

Krzywy R., „Reges et principes Regni Poloniae” Adriana Kochana Wolskiego jako przykład wierszowanego katalogu władców, „Acta Sueco-Polonica” 2001–2002, nr 10/11, s. 95–119.

Lewandowski I., Janickiego miłość ojczyzny i jego poezja patriotyczna. Wspomnienie w 500-lecie urodzin poety, "Symbolae Philologorum Posnaniensium et Latinae" 26, 2016, nr 2, s. 109-128.

<https://doi.org/10.14746/sppgl.2016.XXVI.1.6>

Mateusiak A., Historia w dziewiętnastowiecznym wydaniu. Edytorskie losy "Śpiewów historycznych" Juliana Ursyna Niemcewicza, "Sztuka Edycji. Studia Tekstologiczne i Edytorskie" 1, 2011, nr 1, s. 27-36. <https://doi.org/10.12775/SE.2011.004>

Półciwiardek-Dremierre D., Pierwsze polsko-francuskie "rendez-vous" kultur. Polski epizod Henryka Walezego, "Roczniki Humanistyczne" 63, 2015, nr 1, s. 205-223. <https://doi.org/10.18290/rh.2015.63.1-16>

Rusnak R., Idea unii polsko-litewskiej w twórczości Jana Kochanowskiego, "Tematy i Konteksty" 2019, nr 9(14), s. 158-169. <https://doi.org/10.15584/tik.2019.9>

Skowroński P., „Suum cuique” jako próba zjednoczenia narodowego, w: Królewskie diagnozy. Pisma publicystyczne Stanisława Augusta, red. P. Skowroński, Warszawa 2019, s. 93–105.

Walecki W., Jan Kochanowski w literaturze i kulturze doby oświecenia, Wrocław 1979.

Wierzbicka M., Początki syntezy historycznej w Polsce, „Studia Źródłoznawcze” 18, 1973, s. 97–112.

Zajac G., Czuły weredyk. Twórczość poetycka Juliana Ursyna Niemcewicza, Kraków 2015.

Barbara Szargot „[...] a oto ginie marnie, pamięci nawet po sobie nie zostawując, na jaką zasłużył”. Powieściowe spojrzenie Józefa Ignacego Kraszewskiego na postać Zygmunta Augusta

Teksty źródłowe

Asnyk A., Poezje, wstęp Z. Mocarska-Tycowa, Toruń 1995.

Hoffmann E. T. A., Piaskun, w: idem, Opowieści fantastyczne, wybór W. Kopaliński, przeł. F. Faleński, J. Ficowski, J. Kleczyński, A. Lange, J. Pracki, I. Wieniewska, Warszawa 1959, s. 243–289.

Kraśniński Z., Nie-Boska komedia, w: idem, Dramaty, t. 1, oprac. edytorskie M. Bizior-Dombrowska, Toruń 2017 (Dzieła Zebrane. Nowe Wydanie, 3), s. 85–231.

Kraszewski J. I., Dwie królowe, przyg. do dr., post. i przyp. E. Warzenica, Warszawa 1960.

Kraszewski J. I., Infantka, przyg. do dr., post. i przyp. W. Hahn, Warszawa 1962.

Kraszewski J. I., Mistrz Twardowski. Powieść z podań gminnych, przyg. do dr., przedm. i przyp. W. Hahn, Warszawa 1955.

Kraszewski J. I., Poezje, t. 1, Warszawa 1843.

Kraszewski J. I., Profesor Milczek. Rejent Wątróbka, Warszawa 1918.

Kraszewski J. I., Wilno od początków jego do roku 1870, t. 1, Wilno 1840.

Kraszewski J. I., Wizerunki książąt i królów polskich, Warszawa 1888 (reprint: 1991).

Kraszewski J. I., Zygmuntofskie czasy, wstęp W. Danek, Wrocław–Warszawa–Kraków 1966.

Kropiński L., Polski romans sentymentalny; Julia i Adolf; Nierozsądne śluby, oprac. A. Witkowska, Wrocław 1971.

Opracowania

Ariès P., Śmierć drugiego, przeł. J. Lalewicz, „Teksty. Teoria Literatury, Krytyka, Interpretacja” 1979, nr 3(45), s. 121–137.

Bidwell G. Ch., Najcenniejszy klejnot (Elżbieta I angielska), przeł. A. Bidwell, Katowice 1974.

Caillois R., Odpowiedzialność i styl. Eseje, wybór M. Żurowski, słowo wstępne J. Błoński, przeł. J. Błoński et al., Warszawa 1967.

Cynarski S., Zygmunt August, Wrocław 1988.

Człowiek renesansu, red. E. Garin, przeł. A. Osmólska-Mętrak, Warszawa 2001.

Danek W., Józef Ignacy Kraszewski, Warszawa 1973.

Formy męskości 1, red. A. Dziadek, F. Mazurkiewicz, Warszawa 2018.

Formy męskości 2, red. A. Dziadek, Warszawa 2018.

Jasienica P., Ostatnia z rodu, Warszawa 1988.

Kowalczyk U., Paradoksy „złotego wieku”. Józef Ignacy Kraszewski o kulturze polskiej XVI stulecia, w: Europejskość i rodzimość. Horyzonty twórczości Józefa Ignacego Kraszewskiego, red. W. Ratajczak, T. Sobieraj, Poznań 2006, s. 167–184.

Kraszewski o powieściopisarzach i powieści, oprac. S. Burkot, Warszawa 1962.

Krzyżanowski J., Paralele. Studia porównawcze z pogranicza literatury i folkloru, Warszawa 1977.

Kuchowicz Z., Barbara Radziwiłłówna, Łódź 1976.

Poprzęcka M., Kochankowie z masakrą w tle i inne eseje o malarstwie historycznym, Warszawa 2004.

Przeździecki A., Jagiellonki polskie XVI wieku. Obrazy rodziny i dworu Zygmunta I i Zygmunta Augusta Królów polskich, t. 1, Kraków 1868.

Szargot B., Legenda przeciw legendzie. O powieści J.I. Kraszewskiego „Dwie królowe”, w: Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej... Autorzy, dzieła, czytelnicy, red. M. Piechota, J. Ryba, Katowice 2004, s. 162–183.

Szargot M., Opowieści niesamowite Józefa Bogdana Dziekońskiego, Katowice 2004.

Zawadzka J., Kronika serc czułych. Stereotypy polskiej powieści sentymentalnej I połowy XIX wieku, Warszawa 1997.

Marta Kłak-Ambrożkiewicz Zygmunt II August w twórczości Jana Matejki. Wokół zainteresowań wielkiego malarza polskiego historyzmu

Teksty źródłowe

Listy Matejki do żony 1863–1881, wyd. M. Szukiewicz, Kraków 1927.

Opracowania

Estreicherówna M., Życie towarzyskie i obyczajowe Krakowa w latach 1848–1863, Kraków 1968.

Gorzkowski M., Jan Matejko: epoka od r. 1861 do końca życia artysty z dziennika prowadzonego w ciągu lat siedemnastu, Kraków 1898, kopia i wydania w MNK.

Gorzkowski M., Jan Matejko: epoka od r. 1861 do końca życia artysty z dziennika prowadzonego w ciągu lat siedemnastu, oprac. K. Nowacki, I. Trybowski, Kraków 1993.

Jabłoński I., Wspomnienia o Janie Matejce, Lwów 1912.

Jan Matejko: studia i szkice, Kraków 1938.

Jan Matejko: wypisy biograficzne, oprac. i przyp. J. Gintel, Kraków 1955.

Katalog prac artystycznych Jana Matejki: olejnych, akwarelowych i rysunków znajdujących się w zbiorach Mariana Gorzkowskiego w Krakowie, Kraków 1896.

Kolbuszewski J., Kresy, Wrocław 1999.

Kopaliński W., Słownik mitów i tradycji kultury, Warszawa 1985.

Kuchowicz Z., Barbara Radziwiłłówna, Łódź 1976.

Legendy i tajemnice Krakowa: od króla Kraka do Piotra Skrzyneckiego. Katalog wystawy, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Kraków, czerwiec – listopad 2005, Kraków 2005.

Makowiecki A. Z., Słownik postaci literackich, Warszawa 2000.

Matejko: obrazy olejne. Katalog, red. i wstęp K. Sroczyńska, Warszawa 1993.

Michalik J., Dzieje teatru w Krakowie w latach 1865–1893, Kraków 2004.

Michałowski J. M., Jan Matejko, Warszawa 1979.

Okoń W., Wtajemniczenia. Studia z dziejów sztuki XIX i XX wieku, Wrocław 1996.

Rzepińska M., Władysław Łuszczkiewicz – malarz i pedagog, Kraków 1983.

Serafińska S., Jan Matejko: wspomnienia rodzinne, Kraków 1955.

Starzyński J., Jan Matejko, Warszawa 1979.

Treter M. H. K., Matejko. Osobowość artysty, twórczość, forma i styl, Lwów 1939.

Witkiewicz S., Matejko, Lwów 1912.

Zieliński A., Romantyczne wędrówki po Galicji, Wrocław 1987.

Marta M. Kacprzak Wokół źródeł i kontekstów Zygmunta Augusta Stanisława Wyspiańskiego. Publikacje dziewiętnastowieczne i recepcja postaci ostatniego Jagiellona

Teksty źródłowe

Album Jana Matejki, Warszawa 1873–1876.

Baliński M., Pamiętniki o królowej Barbarze, żonie Zygmunta Augusta, t. 1–2, Warszawa 1837–1840.

Baliński M., Pisma historyczne, t. 1–2, Warszawa 1843.

Baliński M., *Studia historyczne*, Wilno 1856.

Bronikowski A., *The Court of Sigismundus Augustus or Poland in the Sixteenth Century*, vol. 1–2, London 1834.

Bronikowski A., Hipolit Boratyński. *Romans historyczny*, t. 1–6, Warszawa 1828–1829.

Choiseul-Gouffier de S., Barbara Radziwiłłówna. *Romans historyczny z francuskiego oryginału na język polski przetłumaczony*, w dwóch częściach z dwoma kopiersztychami, Wrocław 1821.

Czarnowski J. N., *Dwaj Zygmunci Jagielloni czyli Polska w pierwszej połowie XVI wieku*, cz. 1–2, Warszawa 1859.

Danysz A., *O wychowaniu Zygmunta Augusta*, Kraków 1915.

Diariusze sejmów koronnych 1548, 1553 i 1570 r., wyd. J. Szujski, Kraków 1872.

Дневник Люблинского Сейма 1569 года. Соединение Великого Княжества Литовского с Королевством Польским, Petersburg 1869.

Dzienniki sejmów walnych koronnych za panowania Zygmunta Augusta Króla polskiego, W. X. Litewskiego 1555 i 1558 r. w Piotrkowie złożonych, wyd. J. T. Lubomirski, Kraków 1869.

Feliński A., Barbara Radziwiłłówna. *Tragedia w pięciu aktach*, Lwów 1892.

Gołębiowski S., *Czasy Zygmunta Augusta. Ustęp z przeszłości*, cz. 1–2, Wilno 1851.

Górnicki Ł., *Dzieje w Koronie Polskiej od r. 1538. do r. 1572*, wyd. K. J. Turowski, Sanok 1855.

Górnicki Ł., *Dzieje w Koronie Polskiej za Zygmunta I-go i Zygmunta Augusta aż do śmierci jego z przytoczeniem niektórych postronnych ciekawości od roku 1538 aż do roku 1572*, wyd. T. Mostowski, Warszawa 1805.

[Grzymała-Siedlecki A.], *Komunikat: Z Teatru Miejskiego, „Czas” 1908, nr 61.*

Hoszowski J., *Zygmunt August (unia republiki całej Polski)*, Lwów 1908.

Kolankowski L., *Zygmunt August Wielki Książę Litwy do roku 1548*, Lwów 1913.

Królowie polscy. Wizerunki zebr. i rys. przez Aleksandra Lessera, objaśnione tekstem historycznym przez Juliana Bartoszewicza, Warszawa 1860.

Lelewel J., *Historia polska do końca panowania Stefana Batorego*, wyd. E. Rykaczewski, Poznań 1863.

Lelewel J., *Ostatnie lata panowania Zygmunta Starego i początek panowania Zygmunta Augusta*, Warszawa 1821.

Lesser A., *Wystawa pośmiertna obrazów Józefa Simmlera, „Kłosy” 1868, nr 160, 161.*

Listy oryginalne Zygmunta Augusta do Mikołaja Radziwiłła Czarnego [...] tudzież niektóre jego listy do Mikołaja Radziwiłła wojewody trockiego, Beaty księżnej Ostrogskiej, Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła, wyd. S. A. Lachowicz, Wilno 1842 (*Pamiętniki do Dziejów Polski*). Magnuszewski D., Barbara jeszcze Gasztołdowa żona, Lwów 1857.

Majeranowski K., *Rej z Nagłowic. Przysłowie polskie w trzech aktach wierszem napisane w myśl przyłączonej powieści Młodość Zygmunta Augusta*, Kraków 1843.

Narbutt T., *Dzieje narodu litewskiego*, t. 9: *Panowania Zygmunatów*, Wilno 1841.

Nieznane listy Barbary Radziwiłłówny do Mikołaja Radziwiłła Rudego i do Zygmunta Augusta, wyd. F. Pułaski, Warszawa 1906.

Odyniec A. E., Barbara Radziwiłłówna, czyli Początek panowania Zygmunta Augusta. Poema dramatyczne w sześciu aktach z prologiem, Wilno 1858.

Orzechowski S., Stanisława Okszyca Orzechowskiego Kroniki polskie od zgonu Zygmunta Igo, wyd. T. Mostowski, Warszawa 1805.

Orzelski Ś., Bezkrólewia ksiąg ośmioro czyli Dzieje Polski od zgonu Zygmunta Augusta r. 1572 aż do r. 1576, t. 1–3 i tom wstępny, wyd. W. Spasowicz, Petersburg 1856–1858.

Ostatnie chwile Zygmunta Augusta, „Tygodnik Powszechny” 1879, nr 37.

Ostrowska B., Czaryna, „Tygodnik Ilustrowany” 1909, nr 20.

Pamiętniki o dawnej Polsce z czasów Zygmunta Augusta, obejmujące listy Jana Franciszka Commendoni do Karola Boromeusza z Biblioteki Barberińskiej, t. 1–2, wyd. J. Albertrandi, Wilno 1847–1851.

Pomniki królewskie na Wawelu, „Biesiada Literacka” 1908, nr 10.

Pomniki królewskie na Wawelu, „Świat” 1906, nr 17.

Porębski G., Zygmunt August, w: idem, Poezje, Kraków 1905, s. 61–91.

Przeździecki A., Jagiellonki polskie w XVI wieku, t. 1–2, 5, Kraków 1868–1878.

Rydel L., Zygmunt August [Królewski jedynak, Złote więzy, Ostatni], Kraków 1913.

Siemieński L., Podania i legendy polskie, ruskie i litewskie, Poznań 1845.

Sprawy Prus Książęcych za Zygmunta Augusta w r. 1566–1568. Diariusz trzykrotnego poselstwa komisarzy królewskich, wyd. A. Pawiński, Warszawa 1879.

Stanisław Wyspiański, „Ziarno” 1907, nr 50.

Synoradzki M., Miłość i berło, „Biesiada Literacka” 1904, nr 48.

[Synoradzki M.], Ostatni z Jagiellonów, „Biesiada Literacka” 1916, nr 2.

Syrokomla W., Królewscy lutniści. Obrazek z przeszłości, Wilno 1857.

Szajnocha K., Szkice historyczne, Warszawa 1881.

Śp. Stanisław Wyspiański, „Praca” 1907, nr 49.

Świat pod kontrolą. Wybór materiałów z Archiwum Cenzury rosyjskiej w Warszawie, wybór, przeł. i oprac. M. Prussak, Warszawa 1994.

Tajne listy Króla Polskiego Zygmunta Augusta do Stanisława Hozjusza Posła Rzplitej Polskiej na dworze rzymskim w r. 1549 i 1550 umówionymi znakami pisane, wyd. J. Łepkowski, Wiedeń 1850.

W., Cień królowej Barbary, „Kłosa” 1879, nr 727.

Wężyk F., Barbara Radziwiłłówna. Tragedia w pięciu aktach, Kraków 1822.

Woysym-Antoniewicz W., Zygmunt August, król Polski, Kraków 1888.

Wójcicki K. W., Pan Twardowski czarnoksiężnik. Historia z podań ludowych, Lublin 1889.

Wyspiański S., Dawna polichromia kościoła św. Krzyża w Krakowie, „Rocznik Krakowski” 1, 1898, s. 90–101.

Wyspiański S., Dzieła zebrane, t. 10: Fragmenty dramatyczne. Zygmunt August, red. pod kier. L. Płoszewskiego,

Kraków 1960; t. 14: Pisma prozą. Juwenilia, red. pod kier. L. Płoszewskiego,

Kraków 1966; t. 16, vol. 3: Kalendarz życia i twórczości 26 marca 1898 – grudzień 1907 Stanisława Wyspiańskiego, oprac. A. Doboszevska, Kraków 1995.

Wyspiański S., Listy zebrane, t. 1: Listy Stanisława Wyspiańskiego do Józefa Mehoffera, Henryka Opieńskiego i Tadeusza Stryjeńskiego, cz. 2: Dodatek krytyczny, napisała M. Rydlowa z wykorzystaniem materiałów L. Płoszewskiego i J. Dürra-Durskiego, Kraków 1994; t. 2: Listy Stanisława Wyspiańskiego do Lucjana Rydla, cz. 1: Listy i Notatnik z podróży, oprac. L. Płoszewski, M. Rydlowa, cz. 2: Dodatek krytyczny, napisali L. Płoszewski i M. Rydlowa, Kraków 1979; t. 3: Listy Stanisława Wyspiańskiego do Karola Maszkowskiego, oprac. M. Rydlowa, komentarz M. Rydlowa z wykorzystaniem materiałów L. Płoszewskiego i J. Dürra-Durskiego, Kraków 1997; t. 4: Listy Stanisława Wyspiańskiego różne – do wielu adresatów, oprac. M. Rydlowa, komentarz M. Rydlowa z wykorzystaniem materiałów L. Płoszewskiego, Kraków 1998.

Wyspiański S., Św. Krzyż, „Życie” 1897, nr 7.

Wyspiański S., Zygmunt August. Sceny dramatyczne, wyd. L. Płoszewski, Warszawa 1930.

Zbiór pamiętników historycznych o dawnej Polsce, t. 1, wyd. J. U. Niemcewicz, Lipsk 1839.

Źródłopisma do dziejów Unii Korony Polskiej i W. Ks. Litewskiego, t. 1–2, wyd. T. Działyński, Poznań 1856–1861.

Opracowania

Albrecht-Szymanowska W., Stanisław Wyspiański, współpr. I. Teresińska, S. Drozdowska, Warszawa 2018 (Bibliografia Literatury Polskiej "Nowy Korbut", 18, 1).

Bąbiak G. P., Sobie, ojczyźnie, potomności... Wybrane problemy mecenatu kulturalnego elit na ziemiach polskich w XIX wieku, Warszawa 2010.

Bibliografia historii Polski, t. 1: Do roku 1795, cz. 2: 1454-1795, red. H. Madurowicz-Urbańska, Warszawa 1965.

Budrewicz T., O jubileuszach, w: Upominki od narodu. Jubileusze, rocznice, obchody pisarzy, red. T. Budrewicz, P. Bukowski, R. Stachura-Lupa, Żarnowiec 2010, s. 5-14.

Fazan K., Projekty intymnego teatru śmierci. Wyspiański, Leśmian, Kantor, Kraków 2009.

Fidelus M., O wydawnictwach staropolskich tekstów literackich przed rokiem 1918, "Ruch Literacki" 1971, nr 1, s. 45-50.

Grajewski L., Bibliografia ilustracji w czasopismach polskich XIX i pocz. XX w. (do 1918 r.), Warszawa 1972.

Gruca A., Księgozbiór Stanisława Wyspiańskiego, Kraków 1989 (Biblioteka Krakowska, 126).

Grzymała-Siedlecki A., O twórczości Wyspiańskiego. I. Wyspiański (cechy i elementy jego twórczości). II. Szkice, felietony, recenzje, wybór i posł. A. Łempicka, Kraków 1970.

Grzymała-Siedlecki A., Wyspiański. Cechy i elementy jego twórczości, Kraków-Warszawa 1909.

Historia prasy polskiej, [t. 2]: Prasa polska w latach 1864-1918, red. J. Łojek, Warszawa 1976.

Historie Polski w XIX wieku, t. 1-4, red. A. Nowak, Warszawa 2013-2015.

Jaworski R., Listy ruskie króla Zygmunta II Augusta do Mikołaja Radziwiłła Rudego z lat 1568-1571 ze zbiorów Muzeum Konstantego Świdzińskiego (Biblioteka Ordynacji Krasieńskich), "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne" 146, 2019, nr 1, s. 261-278.

<https://doi.org/10.4467/20844069PH.19.014.10279>

Kacprzak M. M., Dziewiętnastowieczne edycje literatury staropolskiej a światopogląd polskiego modernizmu. Rekonesans, "Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Polonica" 2016, nr 3, s. 109-136. <https://doi.org/10.18778/1505-9057.33.05>

Kacprzak M. M., Edycje literatury staropolskiej w życiu Polaków XIX w. na przykładzie wydań "Zwierciadła" Mikołaja Reja, w: Na co dzień i od święta. Książka w życiu Polaków w XIX-XXI wieku, red. A. Chamera-Nowak, D. Jarosz, Warszawa 2015, s. 71-90.

Kacprzak M. M., Wymiar wychowawczo-edukacyjny biografii pisarza staropolskiego. Wokół jubileuszu Mikołaja Reja i prac oświatowych w Królestwie Polskim na początku XX w., "Biografistyka Pedagogiczna" 2020, nr 1, s. 73-94. <https://doi.org/10.36578/BP.2020.05.17>

Kaniewska I., Niektóre zbiory listów polskich króla Zygmunta Augusta, "Odrodzenie i Reformacja w Polsce" 33, 1988, s. 91-107.

Klukowski B., Firma Gebethner i Wolff - fenomen swoich czasów, "Poradnik Bibliotekarza" 2014, nr 9, s. 26-28.

Klukowski B., Księgarstwo i zawód księgarza w Polsce. Publikacja przygotowana z okazji stulecia powstania Związku Księgarzy Polskich, Warszawa 2008.

Kocójowa M., Krakowski świat książki doby autonomii galicyjskiej (kształtowanie nowego modelu w latach 1867-1882), Kraków 1990.

Kostecki J., Rowicka M., Import do zaboru rosyjskiego książek literackich adresowanych do młodego odbiorcy i ich cenzurowanie w latach 1865-1904, "Sztuka Edycji. Studia Tekstologiczne i Edytorskie" 2020, nr 2, s. 117-135. <https://doi.org/10.12775/SE.2020.00034>

Kowalczyk U., Kwestia miary. O pierwszych odczytaniach "Zygmunta Augusta" Lucjana Rydla, "Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria" 19, 2019, s. 145-165. <https://doi.org/10.24917/20811853.19.10>

Łempicka A., Stanisław Wyspiański 1869-1907, w: Literatura okresu Młodej Polski, t. 2, red. K. Wyka, A. Hutnikiewicz, M. Puchalska, Warszawa 1967 (Obraz Literatury Polskiej XIX i XX wieku), s. 55-106.

Łempicka A., Wyspiański. Pisarz dramatyczny. Idee i formy, Kraków 1973.

Maliszewski E., Bibliografia pamiętników polskich i Polski dotyczących (druki i rękopisy), Warszawa 1928.

Miodońska-Brookes E., "Mam ten dar bowiem: patrzę się inaczej". Szkice o twórczości Stanisława Wyspiańskiego, Kraków 1997.

- Mlekicka M., Wydawcy książek w Warszawie w okresie zaborów, Warszawa 1987.
- Muskowski J., Z dziejów firmy Gebethner i Wolff: 1857-1937, Warszawa 1938.
- Niewolak-Krzywda A., W kręgu rzeczy czarnoleskiej, Rzeszów 1987.
- Paczoska E., Prawdziwy koniec XIX wieku. Śladami nowoczesności, Warszawa 2010.
- Pijanowska K., Życie prywatne. Malarstwo historycznej anegdoty w prasie ilustrowanej drugiej połowy XIX wieku na przykładzie dzieł sztuki o tematyce życia Zygmunta Augusta i jego romansu z Barbarą Radziwiłłówną, "Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego" 2019, nr 5, s. 169-205.
- Prussak M., Wyspiański w labiryncie teatru, Warszawa 2005.
- Przemysław wszystko... Stanisława Wyspiańskiego modernizacja wyobraźni zbiorowej, red. M. Okulicz-Kozaryn, M. Bourkane, M. Haake, Poznań 2009.
- Seroka K., Relacje autorów z wydawcami w drugiej połowie XIX w. na przykładzie korespondencji z firmą wydawniczą Gebethner & Wolff, "Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi" 11, 2017, s. 135-154. <https://doi.org/10.33077/uw.25448730.zbkh.2017.32>
- Sinko T., Ostatni utwór Wyspiańskiego, "Nowa Reforma" 1924, nr 295.
- Skierkowska E., Wyspiański - artysta książki, Wrocław 1970.
- Taborski R., Dramaty Stanisława Wyspiańskiego na scenie do 1939 roku, Warszawa 1994.
- Wedemann M., Powrót z zaświatów - ewolucja motywu w twórczości Stanisława Wyspiańskiego, "Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka" 28, 2016, s. 167-181. <https://doi.org/10.14746/pspsl.2016.28.9>
- Wojasz I., Gebethner i Wolff - największa polska firma księgarsko-wydawnicza drugiej połowy XIX i pierwszej XX w., w: Warszawscy wydawcy, [red. J. Myszkowska], Warszawa 2003 (Sesje Varsavianistyczne, 10), s. 7-19.
- Wrzosek S., Świat historii Stanisława Wyspiańskiego, Warszawa 1999.
- Wyspiański nieznan, red. Ł. Gawęł, M. Laskowska, Kraków 2019.
- Wyspiański w oczach współczesnych, t. 1, zebra., oprac. i koment. L. Płoszewski, Kraków 1971.
- Zarzycki J., Wizualne (i nie tylko) konsekwencje pewnej tży. O Śmierci Barbary Radziwiłłówny Józefa Simmlera słów kilka, "Quart. Kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego" 2016, nr 3, s. 54-73.

Michał Pieńkowski **Kino historyczne w międzywojennej Polsce**

em., Rok 1863, „Kurier Polski” 1922, nr 185, s. 9.

Hendrykowscy M. i M., Pierwsza ekranizacja Pana Twardowskiego, „Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication” 20, 2017, nr 29, s. 149–160. <https://doi.org/10.14746/i.2017.29.9>

Jehanne Wielopolska M., Akropolis: pierwsza miłość Kościuszki, „Kurier Poranny” 1930, nr 6, s. 4.
Kościuszko pod Raławicami, „Nowiny Poświęteczne” 1937, nr 44, s. 4.

Mikułowski A., Pan Twardowski, „Prosto z Mostu” 1936, nr 11, s. 6.

Piskor A., Ułan księcia Kościuszki czyli Poniatowski pod Raławicami, „Prosto z Mostu” 1938, nr 5, s. 7.

Wasiutyński W., Recenzje filmowe. Przeor Kordecki, „Prosto z Mostu” 1935, nr 1, s. 8.

Zahorska S., Jeszcze jeden film „Patrijotyczny”, „Wiadomości Literackie” 1932, nr 44, s. 5.

Zahorska S., Pan Twardowski, „Wiadomości Literackie” 1936, nr 15, s. 6.

„Ze Świata Filmu. Ilustrowany dodatek do »Republiki«” 1937, nr 10, s. 23.

Jacek Głazewski **Zygmunt August w eseistyce historycznej Pawła Jasienicy**

Teksty źródłowe

Beynar L. [P. Jasienica], Zygmunt August na ziemiach dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego, Wilno 1935 (Biblioteczka Poradni Dydaktyczno-Wychowawczej przy Kuratorium Okręgu Szk. Jasienica P., Dwie drogi. O powstaniu styczniowym, Warszawa 2009.

Jasienica P., Myśli o dawnej Polsce, Warszawa 2009.

Jasienica P., Ostatnia z rodu, Warszawa 2009.

Jasienica P., Pamiętnik, wstęp i zakończenie W. Bartoszewski, Warszawa 2007.

Jasienica P., Polska anarchia, wstęp J. Staniszkis, Warszawa 2007.

Jasienica P., Polska Jagiellonów, Warszawa 1992.

Jasienica P., Rzeczpospolita Obojga Narodów, t. 1: Srebrny wiek, Warszawa 1992.

Jasienica P., Rzeczpospolita Obojga Narodów, t. 2: Calamitatis regnum, Warszawa 1992.

Jasienica P., Rzeczpospolita Obojga Narodów, t. 3: Dzieje agonii, Warszawa 1992.

Jasienica P., Słowiański rodowód, Warszawa 2008.

Jasienica P., Ślady potyczek, Warszawa 2009.

Jasienica P., Tylko o historii, Warszawa 2009.

Opracowania

Andrzejewski J., Nad grobem Pawła Jasienicy, „Kultura” (paryska) 1970, nr 10(277).

Bartelski L. M., Współczesność historii, w: idem, W kręgu bliskich. Szkice do portretów, Kraków 1967, przedruk w: Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów, oprac. A. Kierys, Kraków 2018, s. 771–781.

Bobińska C., Poeta, Jasienica i historia, „Nowa Kultura” 1962, przedruk w: Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów, oprac. A. Kierys, Kraków 2018, s. 569–578.

Brückner A., *Kultura staropolska*, Kraków 1932.

Cat-Mackiewicz S., *Herezje i prawdy*, oprac. J. Sadkiewicz, Kraków 2012.

Ciołkoszowa L., *Pisarstwo Pawła Jasienicy*, „Wiadomości” (londyńskie) 1971, nr 10, przedruk w: *Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów*, oprac. A. Kierys, Kraków 2018, s. 459–465.

Dzieje kultury polskiej, Jagiellonowie, cz. 4: 1548–1572, scen. i reż. A. Sapija, TVP, Wytwórnia Filmów Oświatowych 1991, <https://youtu.be/mFwLY0Jxtt0> (dostęp: 24 III 2021).

Gieysztor A., *Jagiellonowie Pawła Jasienicy*, „*Nowe Książki*” 1964, nr 1.

Gieysztor A., „*Polska Piastów*”, „*Twórczość*” 1960, nr 12.

Głazewski J., *Retoryczne aspekty polemiki wokół „Ogniem i mieczem” Henryka Sienkiewicza*, w: *Teatr wymowy. Formy i przemiany retoryki użytkowej*, red. J. Sztachelska, J. Maciejewski, E. Dąbrowicz, Białystok 2004, s. 97–106.

Hass L., *Pokolenia inteligencji polskiej*, Łowicz 1997.

Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów, oprac. A. Kierys, Kraków 2018.

Kierys A., *Polska Jasienicy. Biografia publicysty*, Kraków 2015.

Kwiatkowski J., *Jasienica*, „*Pismo*” 1981, przedruk w: *Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów*, oprac. A. Kierys, Kraków 2018, s. 820–825.

Łowmiański H., *Paweł Jasienica w pracy pt. „Polska Jagiellonów” (maszynopis recenzji wydawniczej)*, przedruk w: *Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów*, oprac. A. Kierys, Kraków 2018, s. 608–613.

Maleczyńska E., *O słuszną syntezę czasów jagiellońskich*, „*Nowa Kultura*” 1962, nr 4, przedruk w: *Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów*, oprac. A. Kierys, Kraków 2018, s. 553–563.

Modrevius Andreas Fricius, *Sigismundo Augusto Regni Poloniae, Magno Duci Lithuaniae, Russiae, Prussiae Mazoviaeque Domino et Haeredi S. D.*, w: idem, *Commentariorum de Republica emendanda libri quinque*, ed. C. Kumaniecki, Warszawa 1953.

Ponczek E., *Polityka historyczna w Polsce – od oglądu retrospektywnego do refleksji o następstwach przyszłościowych*, w: *Narracje pamięci: między polityką a historią*, red. K. Kącka, J. Piechowiak-Lamparska, A. Ratke-Majewska, Toruń 2015, s. 29–57.

Susuł J., *Książki Jasienicy*, „*Tygodnik Powszechny*” 1971, nr 21.

Tarnowski S., *Pisarze polityczni XVI wieku*, oprac. B. Szlachta, Kraków 2000.

Tazbir J., *Piękny arras z Jagiellonami*, „*Kultura*” (warszawska) 1965, nr 28. olnego Wileńskiego, 12).

Barbara Giza **Między teatrem telewizji a filmem. O konstrukcji postaci królowej Bony w serialu Janusza Majewskiego**

Teksty źródłowe

Auderska H., Królowa Bona, Odcinek V, Bona. Lata 1547–1557, scenariusz, w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Auderska H., Królowa Bona, Odcinek I, Smok w herbie, lipiec 1977, scenariusz, w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/7/39.

Bajer L., Recenzja scenariusza do filmu telewizyjnego pt. „Królowa Bona” – odc. 1, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Bogucka M., Recenzja scenariusza lub noweli filmu telewizyjnego „Królowa Bona”, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Fuksiewicz J., „Bona” – recenzja odcinka IV, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Protokół Komisji Kolaudacyjnej telewizyjnych filmów fabularnych w dniu 6 XII 1980, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Protokół Komisji Kolaudacyjnej telewizyjnych filmów fabularnych w dniu 2 IV 1981, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Stawiński J. S., H. Auderska, Bona – serial w 7 odcinkach (recenzja serialu), mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Tazbir J., Recenzja scenariusza telewizyjnego Haliny Auderskiej „Bona”, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Teczka archiwalna „Królowa Bona. Odc. 1–12. Dokumentacja”, w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3.

Wyczański A., Ocena scenariusza Haliny Auderskiej „Bona”, mps w zbiorach Działu Dokumentacji Aktowej Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP, sygn. 1970/79/3, s. 1–2.

Audycje radiowe

Malinowska I., Fenomen aktorstwa Aleksandry Ślęskiej, audycja Polskiego Radia, 3 X 2009.

Małkowska M., Agnieszka Bender: „Życie Bony to doskonały materiał na kolejny wspaniały film lub serial [...]”, audycja Polskiego Radia, 7 I 2019.

Opracowania

Auderska H., O scenariuszu serialu „Królowa Bona”, „Kino” 1980, nr 4.

Czajkowska A., „Barbara Radziwiłłówna” Antoniego Edwarda Odyńca: dialog z literaturą i historią, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Filologia Polska. Historia i Teoria Literatury” 11, 2009, s. 27–39.

Czwórnoǳ-Jadczak B., Klasyk aż do śmierci. Twórczość literacka Franciszka Wężyka, Lublin 1994.

Fesser D., Współczesna legenda Barbary Radziwiłłówny, w: Świat bliski i świat daleki w staropolskich przestrzeniach, red. M. Jarczykova, B. Mazurkova, z udz. S. P. Dąbrowskiego, Katowice 2015, s. 267–284,

https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/2170/1/Fesser_Wspolczesna_legenda_Barbary_Radziwillowny.pdf (dostęp: 20 XI 2023).

Garlicka M., Pusta kołyska Jagiellonów, „Zwierciadło” 1980, nr 10.

Kapuścińska N., Współczesna refleksja o królowej Barbarze Radziwiłłównie i jej roli w dziejach, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 86, 2011, s. 247–262.

Kuchowicz Z., Barbara Radziwiłłówna, Łódź 1985.

Limon J., Obroty przestrzeni. Teatr telewizji. Próba ujęcia teoretycznego, Gdańsk 2008.

Łepkowska I., Szczyt potęgi, początek zmierzchu. Rozmowa z Haliną Auderską, „Film” 1980, nr 27.

Madej A., Mitologie i konwencje. O polskim kinie fabularnym dwudziestolecia międzywojennego, Kraków 1994.

Majewski J., Ostatni klaps. Pamiętnik moich filmów, Warszawa 2006.

Malatyńska M., Pożegnanie królowej Bony, „Życie Literackie” 1982, nr 9, s. 5.

Pociecha W., Królowa Bona (1494–1557). Czasy i ludzie Odrodzenia, t. 1–4, Poznań 1949–1958.

Sas R., Stawiam na aktorstwo – mówi reżyser Janusz Majewski, „Dziennik Popularny” 1980, nr 47.

Tygielski W., Bona na Wawelu. Czy można było zmienić bieg historii?, „Przegląd Polityczny” 2018, nr 151/152, s. 58–65.

Wrede M., Królowa Bona. Między Włochami a Polską, Warszawa 1992.

Bogumiła Staniów Zygmunt I Stary i jego dwór w książkach dla dzieci i młodzieży wydanych po II wojnie światowej

Teksty źródłowe

Bąkiewicz G., Bona – zło wcielone, w: G. Bąkiewicz, K. Szymeczko, P. Wakuła, Od morza do morza. 10 opowiadań z czasów Jagiellonów, il. M. Kamler, Łódź 2016, s. 112–136.

Bąkiewicz G., Zyguncie, i kto tu rządzi?, il. A. Nowicki, Warszawa 2017.

Bełza W., Dawni królowie naszej ziemi, Złoczów 1888, 1895.

Bełza W., Katechizm polskiego dziecka, il. K. Cerazy, A. Traczyńska, Poznań 2014.

Domańska A., Paziowie króla Zygmunta, il. A. Gawiński, wyd. 8, Wrocław 1987.

Dybowski J. T., Błazen starego króla, il. A. Uniechowski, Warszawa 1967.

Dybowski J. T., Hołd pruski, il. A. Uniechowski, wyd. 3, Warszawa 1974 (wyd. 1: 1964).

Elbanowski T., Królowie i księżęta Polski w wierszykach, il. M. Flis, Warszawa 2019.

Hryniewicz M., Na Zyguntowskim dworze, wyd. 2, Warszawa 1986.

Koneczny F., Dzieje Polski opowiedziane dla młodzieży, wyd. 2 popr., Lublin 2010.

Niemcewicz J. U., Zygmunt I, w: idem, Śpiewy historyczne, Warszawa 1907, s. 104–107.

Poczet królów i książąt polskich dla dzieci, [autor wierszy (fragm.) W. Bełza, rys. E. Kudrzym, A. Wiśnicka], Częstochowa 2015.

Przez stulecia. Opowiadania z historii Polski, t. 1–2, zebr. i oprac. S. Aleksandrak, M. Wadecki, il. F. Barącz et al., wyd. 2 rozsz., Warszawa 1959.

Rowicki P., Mały poczet królów dla dzieci, Konin 2022.

Rowicki P., Mały poczet królów dla dzieci przez błazna Częstośmiecha opowiedziany, il. A. Kamińska, wyd. 4, Poznań, [Żychlin] 2018.

Szymeczko K., A to historia! Opowiadania z dziejów Polski, il. A. Krella-Moch, wyd. 6, Łódź 2018.

Szymeczko K., Historia Polski w opowieściach. Najważniejsze wydarzenia z dziejów, il. M. Szyszko, Poznań 1999.

Świrszczyńska A., Opowieści dawnej treści, il. E. Fryszak-Szemioth, Warszawa 2013.

Wakuła P., Jagiełło pod... przysnkiem. Opowieści o władcach Polski, il. M. Kamler, wyd. 7 popr., Łódź 2022.

Opracowania

Co czytali sobie, kiedy byli mali, rozm. E. Świerżewska, J. Mikołajewski, Warszawa 2014.

Franaszek A., Od Bieruta do Herlinga-Grudzińskiego. Wykaz lektur szkolnych w Polsce w latach 1946–1999, Warszawa 2006.

Katalog biblioteki ośmioklasowej szkoły podstawowej (książki dla ucznia), Warszawa 1966; wyd. 2 popr. i uzupełn., Warszawa 1971.

L[eszczyński] G., Literatura dla dzieci i młodzieży, w: Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wrocław 2002, s. 223–228.

Nowy słownik literatury dla dzieci i młodzieży: pisarze, książki, serie, ilustratorzy, nagrody, przegląd bibliograficzny, red. K. Kulczkowska, B. Tylicka, Warszawa 1984.

S[kotnicka] G., Dybowski Janusz Teodor, w: Nowy słownik literatury dla dzieci i młodzieży, red. K. Kulczkowska, B. Tylicka, Warszawa 1984, s. 98.

S[kotnicka] G., Powieść historyczna, w: Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wrocław 2002, s. 319.

Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wrocław 2002.

Staniów B., Biblioteka Harcerskiej Służby Polsce Socjalistycznej jako przykład serii wydawniczej z politycznym przesłaniem, „Nowa Biblioteka” 2017, nr 2, s. 7–20.

Staniów B., Książka popularnonaukowa dla dzieci i młodzieży w polskiej szkole w latach 1945–1989. Zalecenia i rzeczywistość (studia i szkice), Warszawa 2018.

Staniów B., Książki z serii „Biblioteka Młodych Miczurinowców” jako przykład łączenia popularyzacji wiedzy i ideologizacji młodego pokolenia w latach 50. XX wieku, „Roczniki Biblioteczne” 60, 2016, s. [209]–221. <https://doi.org/10.19195/0080-3626.60.9>

Zabawa K., Literatura dla dzieci w kontekstach edukacyjnych, Kraków 2017.

Zygmunt Stary, w: Wielka Encyklopedia PWN, t. 30, red. J. Wojnowski, Warszawa 2005, s. 486–487.

Zygmunt I Stary, w: Słownik szkolny. Postacie historyczne, red. A. Adamczyk-Szczecińska, A. Mańkowska, K. Zalewska, Warszawa 1997, s. 335.

Radosław Rusnak Knyszyn – podlaski azyl Zygmunta II Augusta

Teksty źródłowe

Cudzoziemcy o Polsce: relacje i opinie, t. 1: Wiek X–XVII, wyb. i oprac. J. Gintel, Kraków 1971.

Prawa i przywileje miasta Knyszyna 1509–1795. Monografia historyczna miasta Knyszyna z uwzględnieniem najnowszych badań archiwalnych, oprac. J. Maroszek, Knyszyn 2018.

Relacje nuncyuszów apostolskich i innych osób o Polsce od roku 1548 do 1690, t. 1, Berlin–Poznań 1864.

Opracowania

Besala J., Zygmunt August i jego żony. Studium historyczno-obyczajowe, Poznań 2015.

Burek K., Knyszyn, woj. podlaskie, „Informator Archeologiczny. Badania” 1978, s. 274–275.

Cynarski S., Zygmunt August, Wrocław 1988.

Gąsiorowski A., Itineraria dwu ostatnich Jagiellonów, „Studia Historyczne” 16, 1973, s. 249–273.

Maroszek J., Knyszyński dworzec królewski, „Białostoczczyzna” 1993, nr 3(31), s. 3–23.

Maroszek J., Pogranicze Litwy i Korony w planach króla Zygmunta Augusta. Z historii dziejów realizacji myśli monarszej między Niemnem a Narwią, Białystok 2000.

Paździor M., Dwór królewski Zygmunta Augusta w Knyszynie, „Rocznik Białostocki” 8, 1968, s. 359–395.

Sadowska-Dubicka E., Cmentarz żydowski w Knyszynie, [Knyszyn po 2018].

Stasiewicz H., Knyszyn i ziemia knyszyńska, Knyszyn 1997.